

Viipurin juutalaisen seurakunnan urheiluseura Kadurin Pro Patria- taulu

Viipuri oli 1930-luvulla Suomen suurimman läänin pääkaupunki ja yksi maan suurimmista kaupungeista – joidenkin lähteiden mukaan asukasluku olisi vuonna 1939 ollut jopa 86 000. Kansainvälinen kauppakaupunki oli myös väestöltään poikkeuksellinen monimuotoinen: suomen, venäjän, ruotsin ja saksan lisäksi täällä puhuttiin myös jiddishiä: olihan Viipuri myös eloisan, noin 40 perheestä koostuneen juutalaisyhteisön koti.

Itse asiassa juuri Viipurista voidaan koko suomenjuutalaisten historian katsoa alkaneen, sillä juuri täällä Jacob Weikaim perheineen sai vuonna 1832 annetulla asetuksella pysyvän asumisluvan, ensimmäisenä juutalaisena. Viipurissa hän oli asunut vuodesta 1815 ja Suomeenkin (Haminaan) hän oli saapunut jo 1799.

Viipuri oli ennen sotia vilkas kaupan keskus ja yksi Suomen kosmopoliittisimpia kaupunkeja, jossa oli myös merkittävä juutalaisväestö. (kuva: Lappeenrannan museot)

Aktiivisessa seurakunnassa harrastettiin niin teatteria, musisointia kuin muuta kulttuuria, ruumiin kulttuuriakaan unohtamatta. Vaikka heidän urheiluseuransa Kadur kunnostautui niin nyrkkeilyyn, painiin kuin yleisurheilun alalla, kertoo sen nimi (kadur= hepreaksi pallo) sen todellisesta vahvuudesta: jalkapallosta. Kadurin jalkapallojoukkueesta yksi, Wolf Karni (alkujaan Koseloff) eteni urallaan ammattilaiseksi saakka, jatkaen myöhemmin kansainvälistä uraansa maailman jalkapalloliiton FIFA:n erotuomarina. Helsingin kesäolympialaisissa 1952 hän tuomaroiki kolme matsia ja myöhemmin samana vuonna hän tuomaroiki Englannissa käytyä maaottelua Hollantia vastaan, ensimmäisenä suomalaiserotuomarina koskaan.

Kadurin kasvatteja oli myös Vulf "Vuli" Gurevitsch, nyrkkeilyn raskaan sarjan Suomen mestari vuosimallia 1930. Sodan raskaiden rauhannehtojen myötä Suomi menetti Viipurin, ja urheiluseura Kadurin Pro Patria-taulu riippuu tänä päivänä Helsingin synagogan seinällä.

Taulussa on kolmen myös tulevien suomalaispolvien vapauden edestä kaikkensa antaneen nuorukaisen nimet. Tässä ovat heidän tarinansa.

Jalomielisyys, luonteenlujuus ja henkinen voima. Näin kuvailevat häntä kaipaamaan jääneet **Benjamin Bassinia**. Bassin, lempinimeltään Benni, kirjoitti ylioppilaaksi vuonna 1935 Viipurin reaalikoulusta. Suoritettuaan harjoitteluja eri puutavarayhtiöissä tuli hän osakkaaksi isänsä liikkeeseen. Vuonna 1938 hän suoritti varusmiespalveluksensa Savon Jääkärirykmentissä ja kotiutui RUK:ista reservin vänrikkinä. Yksi Bassinin rakastetuimmista harrastuksista oli partio, ja Viipurin juutalaisen partio-osaston johtajana hän voitti puolelleen paitsi nuorten luottamuksen, myös heidän vanhempiensa arvostuksen. Bassin oli ohjattavilleen erinomainen roolimalli, joka eli ihanteet todeksi myös käytännössä – siitä kalleimman mahdollisen hinnan maksaen.

Benjamin Bassin

Vänrikki Bassin lähti rintamalle 1. Prikaatin I pataljoonassa. Hänen saapuessaan Kannakselle talvisodan alettua määrättiin hänet pataljoonansa esikuntaan. Haluten tehdä enemmän isänmaansa eteen, hän pyysi parin viikon päästä siirtoa etulinjaan. 12.3. 1940 klo 12.00 hänen pataljoonansa sai esikunnan sotapäiväkirjan mukaan "käskyn kiireesti ja viipymättä suorittaa vastaisku Valvaniemen suuntaan", mikä alkoi neljä tuntia myöhemmin. Hyökkäyksen jatkuessa jo klo 18:00 kirjattiin "tappioita tulleen melkoisesti."

Yö ehti jo kääntyä maaliskuun 13. päivän puolelle, ennen kuin pataljoonan käskettiin vetäytyä. 23-vuotiaan Bassinin ruumis jäi kentälle eikä sitä ole koskaan löydetty. Myöhemmin samana päivänä talvisota päättyi.

Salomon Eckert

Salomon Eckertin päivät kuuluivat konttoristina, mutta vapaa-aikansa hän omisti kulttuurielämän riennolle. Erityisen lähellä hänen sydäntään oli teatteri ja hän olikin ahkera harrastelijanäyttelijä. Ahkeraksi Salomoniam keuhuttiin muutenkin. Hänen myös tiedettiin aina rientävän auliisti toisten avuksi.

Reservin alikersantti Eckert palveli talvisodassa Erillisen Pataljoonan 1:n 3. komppaniassa, joka kuului everstiluutnantti Antti Kääriäisen komentamaan Muolaan ryhmään. Ryhmä oli yksi talvisodan suojajoukkoihin kuuluneista joukkoyksiköistä, joiden tehtävänä oli suojata muiden joukkojen perustamista ja ryhmittymistä pääpuolustuslinjalle.

Tehtävässään 21-vuotias Eckert osallistui moniin partioretkiin. Vaikka tilanteet olivat paikoin hyvinkin vaarallisia, kiittelivät hänen asetoverinsa jälkeen päin hänen osoittaneet ”suurta rohkeutta ja kylmäverisyyttä.” Hän kaatui 13.2.1940. Myös hänen ruumiinsa jäi kentälle. Tänä ”siellä jossain” löytymistään odottavat yhä kuuden suomenjuutalaisen sotilaan jääneet.

Viipurissa syntynyt ja kasvanut **Salomon Katz** oli siviiliammatiltaan kauppatuomari. Hän oli innokas urheilija ja pelasi Kadurissa jalkapalloa. Läheisten Pepeksi kutsumaa Katzia luonnehdittiin rauhalliseksi, mutta reippaaksi. Toinen asia, jota hänen omaisensa jäivät kaipaamaan, oli hänen huumorintajunsa.

Salomon Katz

Talvisodassa sotamies Katz palveli Erillisessä Pataljoonassa 4. Jatkosodan alkaessa hän oli puhelinmiehenä huoltotehtävissä Äänislinnassa (Petroskoi). Kauan odotetulla lomallaan toukokuussa 1942 hän avioitui Ceciliansa kanssa. Äänislinnan kukistuttua kesäkuussa 1944 hän sai siirron rintamalle 8. Erilliseen Panssarintorjuntaosastoon, joka elokuun alkupuolelle tultaessa oli siirtynyt Ilomantsin kautta Syvärille Oinolaan. Sotapäiväkirjat kertovat vihollisen ankarasta tykistötulesta.

3. ja 2. ryhmän ollessa siirtymässä reserviin, joutuivat he keskelle vihollistulta. Siinä vaikeasti haavoittuneisiin suomalaissotilaisiin kuului myös korpraali Katz, joka kuoli saamiinsa vammoihin kenttäsairaalassa seuraavana päivänä. Vain 3 viikkoa aikaisemmin hän oli viettänyt 30-vuotissyntymäpäiväänsä.

